

Programma van wensen en eisen IKC Zundert

Samen onder één dak

Auteur(s)

Frank Studulski,

Versie 2, november 2021

Programma van wensen en eisen IKC Zundert

Samen onder één dak

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. De situatie in Zundert	5
2. Een gezamenlijke visie	8
3. Ruimtelijke behoeften van onderwijs en opvang	10
4. Functies in het gebouw	13
4.1 Het gebouw als geheel	13
4.2 Specifieke functies in het gebouw	13
5. Van ordening werkruimten naar vlekkenplan	17
5.1 Principes voor de ordening van de werkruimten (groepsruimten).....	17
5.2 Vlekkenplan.....	18
6. Vormgeving	23
7. Programma van eisen	25

Inleiding

Dit programma van wensen is een ruimtelijke vertaling van de visie die de medewerkers van Kober, basisschool Zonnebloem en St Anna hebben ontwikkeld. Samen gaan zij één IKC vormen in Zundert, in een nieuw gebouw. Een programma van wensen beschrijft zo veel mogelijk een kwalitatief beeld van het te ontwerpen gebouw.

In een gezamenlijk proces van bijeenkomsten hebben vertegenwoordigers van onderwijs en opvang meegedacht over de indeling en ordening van het gebouw. Zij hebben in gesprekken hun wensen en praktijk verduidelijkt. Er is vooral nagedacht over de vraag: wat hebben onze kinderen en ons personeel nodig om een goede onderwijspraktijk te kunnen vormgeven? In 2019 verkende Sardes met de teams van Zonnebloem en St Anna al de onderwijsvisie.

De verkenning begon in juni 2020, maar is in de winterperiode behoorlijk onderbroken door de lockdowns vanwege Covid. In juni 2021 hebben we de draad weer opgepakt.

De werkgroep bestond uit:

- Zonnebloem: Annemiek Schrauwen, Femke Voesenek, Lieke van de Brand, Peter van Beijsterveld
- Sint Anna: Ingvild Diepens, Manon van Oijen, Nicole Godrie, Ilona Nouws, Martijn Schrauwen
- Kober: Monique de Beer (PTO), Sandra Hoppenbrouwers (KDV), Lieke Kustermans (BSO), Daniëlle Schijfs (UM)
- SPOZ: Frans van Oosterbosch

1. De situatie in Zundert

In 2019 zijn de inhoudelijke visies van de drie basisscholen in Zundert met elkaar vergeleken. Op basis van verschillende afwegingen is toen besloten om St Anna en Zonnebloem samen te laten gaan in één gebouw, samen met de kinderopvang van Kober. In Klein Zundert wordt voor de St Antonius een nieuw gebouw ontwikkeld. Op deze wijze denken de betrokken besturen (Kober en SPOZ) dat zij goed zijn voorbereid op de toekomst.

De gebouwen van St Anna en Zonnebloem zijn oud en aan vervanging toe. Er zijn tal van manco's aan de gebouwen, ook al omdat er al een paar jaar gezinspeeld wordt op nieuwbouw; aanpassingen en reparaties worden daardoor uitgesteld. De kinderopvang is nu gevestigd in verschillende gebouwen, zoals Villa Kakelbont. De wens is om de kinderopvang dicht bij het onderwijs aan te bieden.

St Anna

Zonnebloem

Kober: Villa Kakelbont aan De Brug 23

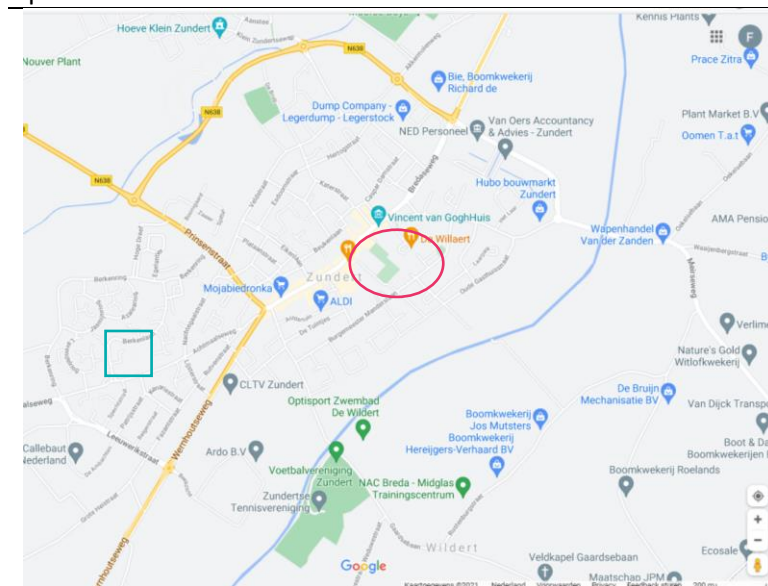
Korte beschrijving van de school en opvang

Zonnebloem en St Anna zijn twee basisscholen van schoolbestuur SPOZ in Zundert. Kober is een grote kinderopvang organisatie met verschillende vestigingen.

De scholen liggen in de kern van Zundert. De gemeente Zundert heeft bijna 22.000 inwoners. In de kern Zundert wonen ongeveer 8.000 mensen. Een belangrijk deel woont dus ook in de omliggende kleinere kernen (Wernhout, Rijsbergen).

Het gemiddeld inkomen in de gemeente Zundert is 25.600 euro, in de wijk waar St Anna nu staat is dat iets lager (€ 23.800) (Allecijfers.nl).

Op de kaart

Op de kaart van Zundert is de beoogde nieuwe plek voor het nieuwe IKC aangegeven: dat is namelijk op de plek waar nu Zonnebloem staat (rode cirkel). Het blauwe blokje geeft weer waar St Anna nu staat

Aantal leerlingen St. Anna en Zonnebloem 2010-2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zonnebloem	199	182	175	184	183	186	212	231	258	281
St Anna	212	216	219	210	198	206	195	190	177	152
Totaal	414	398	394	394	381	392	407	421	435	433

Bron: allecijfers.nl en DUO (oktober telling)

Uit dit overzicht maken we op dat het aantal leerlingen bij St Anna is gedaald en bij Zonnebloem is gestegen in de afgelopen jaren. Als we de aantallen leerlingen van beide scholen optellen, dan zijn er wel fluctuaties, maar het blijft redelijk stabiel rond 400 leerlingen.

Na overleg met het schoolbestuur en de medezeggenschapsraden is besloten de scholen samen te laten gaan. In het nieuwe IKC zal worden gewerkt aan een fusie.

Er is wel verschil in leerlingpopulatie. Het is een opgave van de gemeente om segregatie te bestrijden.

Basisschool Zonnebloem typeert het opleidingsniveau van de ouders als hoog. Er zijn weinig leerlingen met een gewicht, maar de leerkrachten geven wel aan dat er zorgkinderen zijn die aandacht vragen. Het gaat dan met name om kinderen bij wie de executieve functies minder ontwikkeld zijn of kinderen met gedragsproblemen. De school is zich aan het oriënteren op de executieve functies. De school heeft geen bijzonder breed ondersteuningsprofiel (passend onderwijs). Er zijn weinig kinderen met een VVE-indicatie. Volgens de leerkrachten zijn er ongeveer drie leerlingen met een indicatie per kleuterklas.

Bij de St Anna is dat anders. De St. Anna heeft een populatie met 14 verschillende nationaliteiten. Het opleidingsniveau van de ouders wordt als laag getypeerd, maar er zijn wel veel verschillen tussen de ouders. De school heeft ook een aantal statushouders, waarmee hard gewerkt wordt aan het leren van Nederlands. Ongeveer een derde van de kinderen heeft een migratie geschiedenis. Daarmee heeft de school ook veel kennis opgebouwd van taalontwikkeling.

Als we kijken naar kinderen met een risico op achterstanden (dashboard CBS 2019), zien we het volgende. Landelijk stelt OCW voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op onderwijsachterstand extra financiering beschikbaar. Van de 280 peuters uit Zundert, valt 9

procent binnen deze landelijke doelgroep. Het gaat hier om kinderen van 2,5-4 jaar met een risico op achterstanden. Van die 280 peuters zijn er 115 in Zundert. En daarvan zijn er volgens de berekeningen van het CBS 25 kinderen die een risico op achterstanden lopen. Daarvan zijn er 10 in de kern Zundert, maar ook 10 in de kern Rijsbergen.

(<https://dashboards.cbs.nl/v1/onderwijsachterstanden/>). Voor het aanbieden van VVE bij kinderopvang en onderbouw basisschool zijn dat belangrijke gegevens.

Trends

De werkgroep verkende nieuwe ontwikkelingen en trends in opvang en onderwijs. De deelnemers zien de volgende trends:

In de opvang

- Volledige opvang (hele dag), voor alle kinderen (een soort basisvoorziening)
- Mogelijk toenemende behoefte aan 24 uurs opvang
- Mogelijk een daling van de 'leerplicht' naar twee jaar
- Gelijke kansen voor iedereen
- Een speciale klas aan de onderkant (bij opvang / groep 1)

Onderwijs:

- Het kind meer centraal, in termen van flexibel en gepersonaliseerd onderwijs (2x genoemd)
- Langere dagen van opvang en onderwijs
- Mogelijk naar uitbreiding 14 jaar
- Meer thuisonderwijs / meer digitaal (2x)
- Een compleet aanbod van zorg / onderwijs / opvang meer zelfstandigheid / samenwerken / werken op eigen niveau
- Combinatie van peuter en kleuter
- Uitwisseling / combineren van pedagogisch medewerkers (PMers) in onderwijs en andersom, inbreng van andere vakdocenten en professionals / specialisten
- Nadenken over een andere vorm van een rooster, zoals het continuurooster

2. Een gezamenlijke visie

Hoewel Zonnebloem en St Anna in de afgelopen jaren voor de vergelijking van de inhoudelijke visies de eigen visie hebben aangescherpt en geactualiseerd, ontstaat er bij de ontwikkeling naar een gezamenlijk integraal kindcentrum een nieuwe vraag. Namelijk: hoe zullen Kober, Zonnebloem en St Anna samen een IKC gaan vormen. In een kleine werkgroep is een werkversie van een visie gemaakt.

De werkgroep heeft ingestemd met deze visie en missie. Een kanttekening is dat de visie in de komende periode verder zal worden uitgewerkt, als het ontwikkel en bouwproces vordert. Maar dit is een goede start en het is voldoende voor het programma van wensen.

Missie

We zijn een (integraal) kindcentrum met opvang en onderwijs voor kinderen van 0-12 jaar. We hanteren daarbij ruime openingstijden en we zijn het gehele jaar open. In ons (integraal) kindcentrum werken we aan doorgaande ontwikkelingslijnen voor kinderen met een goede overstap van de opvang naar het onderwijs. We baseren ons handelen op een duidelijke visie voor kinderen, ouders en personeel. We zijn op weg naar een integraal kindcentrum en daarom staat het woord 'integraal' nu tussen haakjes.

Visie

Veiligheid en geborgenheid zijn het uitgangspunt van een goed pedagogisch klimaat in ons (integraal) kindcentrum. We streven bij kinderen naar zelfvertrouwen, vrijheid en zelfstandigheid. Dat doen we door moderne opvang en onderwijs in een klassikale vorm waarbinnen kinderen leren samen te leren en leven om zo tot bloei en ontwikkeling te komen. Wij oriënteren ons voortdurend op nieuwe ontwikkelingen zoals 21ste eeuwse vaardigheden, executieve functies en thematisch werken.

Samenwerking tussen opvang en onderwijs betekent dat we werken aan doorgaande ontwikkelingslijnen voor kinderen. We streven naar eenduidige regels en gemeenschappelijke vieringen en thema's. We zien de meerwaarde van combinatiefuncties en we delen informatie als dat in het belang van het kind is. Zorg en ondersteuning voor de kinderen doen we vanuit een gemeenschappelijk professioneel kader. Met korte lijnen tussen professionals wordt er sneller geschakeld.

In het (integraal) kindcentrum bouwen we voort op de sterke punten die we de afgelopen jaren hebben ontwikkeld: een goed beredeneerde pedagogische aanpak, een voor- en vroegschoolse programma (ondersteund met Ben ik in beeld), doorontwikkeling van passend onderwijs, met aandacht voor meer- en hoogbegaafden.

Ouders zijn voor ons belangrijke partners. We werken met ouders op basis van drie kernwoorden: gastvrij, verantwoordelijk, deskundig. Opvang en onderwijs willen een gastvrije en respectvolle omgeving bieden. We maken duidelijk aan ouders dat er ook verwachtingen zijn over hun rol als ouder: we vinden dat ouders ook een verantwoordelijkheid hebben. Deskundig: we stimuleren de ouderbetrokkenheid door een goede gesprekspartner te zijn voor de ouders, we delen ervaringen met ouders en ondersteunen ouders waar nodig.

Voor het personeel is het (integraal) kindcentrum een fijne werkplek en een stimulerende werkomgeving. Iedereen draagt op zijn eigen wijze, met eigen deskundigheid, bij aan de ontwikkeling van de kinderen. Het personeel vormt samen een professionele gemeenschap. Het (integraal) kindcentrum is een plek waar de professionals elkaar ontmoeten en inspireren. We doen dat met professionele communicatie en een positieve mindset. De samenwerking tussen onderwijs en opvang biedt ook professionele groeimogelijkheden voor medewerkers. Het (integraal) kindcentrum richt zich primair op de kinderen en hun ouders. In de buurt zijn er voldoende ruimten voor wijkactiviteiten. Ons (integraal) kindcentrum faciliteert deze activiteiten niet.

3. Ruimtelijke behoeften van onderwijs en opvang

In dit hoofdstuk verkennen we welke ontwikkelingen er zijn in de praktijk van het onderwijs en de kinderopvang en wat dat betekent voor het samengaan onder één dak.

In de uitwerking van de wensen zijn de wensen van kinderopvang en onderbouw al op elkaar afgestemd, omdat men dat vindt aansluiten bij de gedachte van het IKC. Daarnaast bleek dat de ruimtelijke wensen voor middenbouw en bovenbouw veel overeenkomsten hebben. Daarom zijn die ook samengenomen.

Opvang en onderbouw (groep 1 en 2)

In de werkgroep hebben de onderbouw van de scholen en de kinderopvang elkaar direct opgezocht en samen nagedacht over de wensen.

De vertaling van de opvang en onderwijsambities naar ruimtelijke ideeën komt neer op de ontwikkeling van een leerplein(en) met hoeken voor de onderbouw en kinderopvang. In de ruimte zijn thematafels (zandtafel, bouwhoek, poppenhoek). Midden in de ruimte is ook een keuken (samen met opbergruimten; dat lijkt een centraal element). Er lopen daar meerdere groepen door elkaar. Peuter en kleuterklassen, waar een soort 'brugklasje' kan zijn, waardoor de kinderen die nog net iets te jong zijn nog even terug kunnen naar de kleuterhoek. Maar ook andersom: de kleuter die alvast kan snuffelen aan de peuterhoek. De lokalen hoeven niet allemaal even groot te zijn.

Kernelementen:

- Werken rond een plein
 - Kinderen lopen door elkaar (maar hebben wel een eigen groep)
 - Voorzieningen zijn dichtbij
 - Kinderopvang kan worden afgesloten van het onderwijsdeel (vanwege andere openingstijden)
 - Zoeken naar gemeenschappelijk gebruik van voorzieningen
 - Een geluidswering tussen onderbouw en middenbouw ('akoestische barrière') (in dit plan is de middenbouw op de eerste verdieping – dat zou zich vanzelf oplossen)
 - Mogelijk een aparte werkruimte voor de leerkrachten / PM ers en jonge kind specialisten
- Andere wensen: een restaurant om de BSO en peuters te laten eten, een keuken, een handenarbeidlokaal, een technieklokaal, een atelier.
- Aandacht voor de plek waar ouders kinderen komen halen en brengen (het is niet zo prettig als de ouders door de gehele ruimte gaan)

Middenbouw en bovenbouw

Nadat midden en bovenbouw eerst zelf ideeën hebben gevormd, bleken de ruimtelijke wensen van deze bouwen goed op elkaar aan te sluiten.

Denkend vanuit het onderwijs concept, en de dagritmes, ziet men dat een gezamenlijke ontvangst van de leerlingen in de groep of klas wel belangrijk is, maar dat er daarna meer variëteit in activiteiten en ruimtelijke differentiatie wordt gezocht. In het nieuwe concept gaan we uit van twee lokalen (bijvoorbeeld parallelklassen), die inhoudelijk ook samenwerken. Tussen de beide lokalen is een 'tussenruimte'. In de tussenruimte kunnen leerlingen op niveau

werken, of in groepjes, hier kan ook een Remedial Teaching (RT) gesprek plaatsvinden. Men vindt het idee van de tussenruimte aantrekkelijker dan de ruimte vóór het klaslokaal (hal / gangruimte), omdat een tussenruimte beter beheersbaar is.

Er zijn ruimten voor toiletgroepen, kasten voor de jassen, die eventueel omkeerbaar en afsluitbaar zijn, zodat het er netjes uit ziet.

In de klaslokalen is een instructiebord (digitaal) en een instructietafel. De werktafels voor de kinderen hebben geen vaste plaats, het zijn dus flexplekken. Kastruimte is in de lokalen.

De tussenruimte heeft open verbindingen met de naastgelegen lokalen. Geen glas, misschien wel tot borsthoogte, wel afsluitbaar.

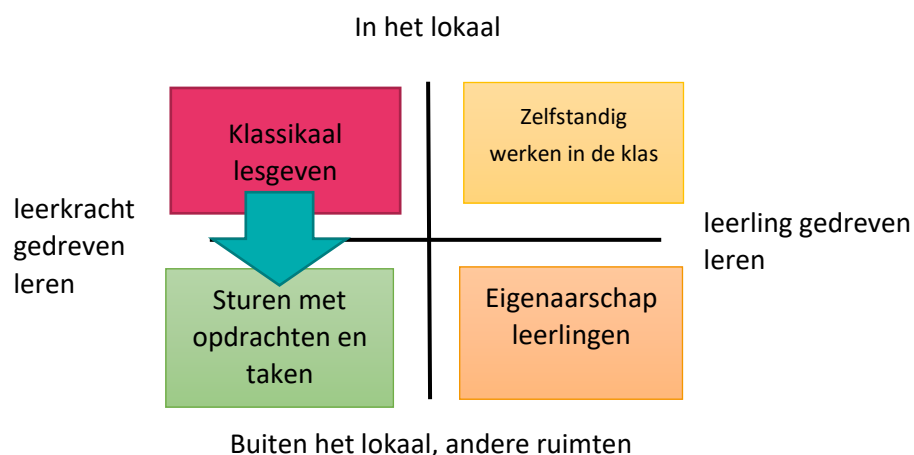
De leerkrachten hebben geen eigen bureau meer, dus ook flexplekken. Het gaat daarbij om de mindset, want administratie wegwerken kan een leraar overal doen. Er is dan ook divers meubilair aanwezig, ook statafels bijvoorbeeld, zodat iedereen een plek naar keuze heeft. Flexibiliteit is kern van het ontwerp.

In de verkenningen van 2019 bleek dat de scholen hun onderwijs typeerden als 'modern klassikaal onderwijs.' De scholen geven zelf ook aan dat zij momenteel een beetje beperkt worden in hun mogelijkheden door de lokalen die er nu zijn. Na de gesprekken over het onderwijsmodel en de ruimten die daarbij benodigd zijn, zien we een duidelijke oprekking van het moderne klassikale onderwijs. De intentie is dat er meer samenwerking komt tussen twee groepen (lokalen), de tussenruimte is daar faciliterend voor.

Het volgende schema illustreert dit.

Op basis van de dagschema's (wat doen we in de praktijk?) bleek dat het onderwijs een belangrijk deel van de dag al werkt met een vorm van inhoudelijke en ruimtelijke differentiatie, bijvoorbeeld met tutores, compacten, levelwerken, verlengde instructie en zelfstandig verwerken. Voor al deze activiteiten wordt gezocht naar ruimten rond het lokaal. Maar in de praktijk heeft men op dit moment veel last van kinderen die (samen) werken op de hal. De verwachting is dat werkvormen als zelfstandig werken, samenwerken en RT ondersteuning zal toenemen. De groep is wel belangrijk om de dag op te starten, en voor de sociale ontwikkeling.

In een schema ziet dat er zo uit:

In bovenstaand schema is de verandering in het onderwijs benadrukt. Vooral in de midden en bovenbouw is een ontwikkeling gaande van meer klassikaal naar meer werken in groepjes en

zelfstandig werken, waarvoor ruimten buiten het lokaal worden gebruikt. De regie voor het leren ligt wel bij de leraar.

Op weg naar een IKC

Bij de ontwikkeling van het gebouw is steeds het integraal kindcentrum in het achterhoofd gehouden. Dit kan ook betekenis hebben voor de ruimtelijke wensen.

De kenmerken¹ van een IKC zijn

onderbouwd met een eenduidige visie	Als je samen een nieuwe organisatie gaan maken, is het verstandig om samen af te spreken wat gaat doen.
één organisatie	Hierbij is bedoeld dat opvang en onderwijs toewerken naar het functioneren als één organisatie. Technisch juridisch zijn er nog belemmeringen omdat het twee sectoren en twee wettelijke kaders zijn. Maar in de praktijk kunnen we wel kijken hoe er op de werkvloer meer integraal kan worden samengewerkt.
op één locatie	Het kan in één gebouw, of op een campus
ruime openingstijden	De kinderopvang heeft vaak ruimere openingstijden, waardoor het gebouw open is van bijvoorbeeld 7.00 – 19.00 uur.
voorzieningen voor 0 t/m 12 jaar	Er is baby- opvang, hele dagopvang, peuters, kleuters, leerlingen: kinderen !
één personeelsbeleid	Onderwijs blijft onderwijs en opvang blijft opvang, maar we kunnen op den duur wel kijken of er onderwijsassistenten van de opvang bij het onderwijs kunnen werken of dat er een leraar is die ook wil werken bij de BSO.
één leidinggevende per locatie	Het IKC is gestart met het idee dat er één leidinggevende zou komen, vanuit de behoefte aan slagvaardige leiding. Maar in de praktijk zien we bij veel IKCs ook een managementteam ontstaan, die samen een slagvaardige en ondernemende houding ontwikkelen.

In de praktijk ontstaat er vaak spontaan samenwerking tussen de peuteropvang (PTO) en de onderbouw, omdat er een belang is bij het ontwikkelen van een doorgaande lijn, bijvoorbeeld bij VVE, zorg en thema's.

Hieruit leiden we ook af dat opvang en onderbouw ruimtelijk ook afstamming hebben.

Kernelementen

- Gedifferentieerd werkvormen (samenwerken, zelfstandig werken, compacten, niveauwerk en RT werk) zullen naar verwachting toenemen. De leraren zoeken daarbij naar ruimten om het lokaal, het liefst in een gecontroleerde tussenruimte (daar is overzicht).
- We werken aan een doorgaande lijn tussen opvang en onderbouw

¹ Studulski, F. & Kruiter, J. (2016). *Handboek kindcentra*, Utrecht: Sardes

4. Functies in het gebouw

4.1 Het gebouw als geheel

Bij de verkenning van de ruimtelijke wensen bleek al dat de kinderopvang en de onderbouw elkaar opzochten. Dit strookt met de praktijk, maar ook met de gedachte van het IKC, waarbij een doorgaande lijn tussen voor en vroegschools van belang is.

Voor de kinderopvang is het vaak voorgeschreven dat er open verbindingen zijn van de groepsruimten met de buitenruimten (grondgebondenfuncties), daarom is een plek op de begane grond logisch.

We stellen voor om de opvang en de onderbouw een plek te geven op de begane grond en de middenbouw en bovenbouw op de eerste verdieping te plaatsen.

4.2 Specifieke functies in het gebouw

In het onderstaande overzicht zijn door de projectgroepleden aandachtspunten aangegeven voor specifieke ruimtelijke functies.

Aanvullend is ook aangegeven of er in het kwaliteitskader onderwijs / kinderopvang opmerkingen over zijn gemaakt.

Specifieke functies

BINNENKOMEN				
1.	Hoofdt thema	Subthema	Wensen	Kwaliteitscriteria
2.	Ingang	- Is er een duidelijke entree en hoofdontsluiting - Wat is de relatie met de neven-ontsluiting?	Het is belangrijk dat er zicht is op wie er binnen Voor de opvang is het belangrijk dat de ingang voldoende breed is (overzichtelijk en sfeervol)	B2b. Bezoekersentree is ruim (>12m2) en representatief van opzet
3.	Ontvangst	Is er een ontvangstbalie?	De conciërge / administratie houdt zicht op de deur	
4.	Administratie en conciërge	Waar bevinden zich - Administratie - Conciërge	De conciërge / administratie hebben een plek in de omgeving van de ingang	C13c: Het gebouw beschikt over ruimte voor directie, administratie, intern begeleider en ICT-beheer (8m2 per fte)
5.	De jassen	- Garderobes en/of lockers - Waar laten kinderen hun jas? - Wil je meer kastjes?	- De jassen en garderobes zijn aan de buitenkant van de klassen; geen los slingerende spullen - Volwassenen hebben een eigen garderobe bij de ingang	C14b. Garderobes zijn zo veel mogelijk geïntegreerd in bouwkundige wanden.
6.	Ouders	- Welke rol spelen ouders in de school? - Welke vorm hebben oudercontacten?	Ouders worden met haal en breng momenten zo veel mogelijk buiten de klas gehouden Voor activiteiten worden ouders uitgenodigd (via een app)	
INHOUDELIJKE RUIMTEN				
7.	Creatieve /spel en andere ruimten	Wat zijn de voorkeuren voor - Speellokaal - Bibliotheek - Atelier cultuur - Atelier handvaardigheid - Atelier LAB (W&T) - Opslag ICT (moet dat afsluitbaar zijn?)	Speellokaal: een overzichtelijke indeling, frisse lucht, met niet te veel ramen Voorkeur voor schoolbibliotheek boven (voor alle leeftijden) Een atelier voor handvaardigheid en techniek Klein afsluitbaar opslag ICT hok (mede voor de verzekering)	C11c: Gebouw kent onderwijsruimten ingericht voor creatieve, muzikale, technische en-of expressieve activiteiten
8.	IKC ruimten	- Welke ruimten kunnen we multifunctioneel gebruiken? - Wat zijn echter IKC ruimten? - voor welke activiteiten?	Het heeft de voorkeur om zo veel mogelijk ruimten gezamenlijk te gebruiken (ateliers, was plek etc)	C7a: Gebouw faciliteert samenwerking door waar kan uit te gaan van (mogelijk) dubbel ruimtegebruik C7b. Gebouw kent een compartimentering die multifunctioneel gebruik/ medegebruik mogelijk maakt
WAT ZIJN DE RUIMTEN VOOR PERSONEEL ?				
9.	Personeel	Is er één personeelsruimte en waar? Is het een 'relaxruimte' of kun je ook overleggen? Voor opvang en onderwijs samen? - Personeelsruimte - Overlegruimte	Eén personeelsruimte voor opvang en onderwijs, op de eerste verdieping (voor rust, ontspanning en ontmoeting) Er zijn boven en beneden spreek en overlegkamers	C13a: Het gebouw beschikt over een teamruimte (2m2 per fte, afh. van PvE) als pauzeruimte en werkruimte
10.	Les voorbereiden	Is de personeelsruimte ook een ruimte om samen met een collega af te stemmen, voor te bereiden, te werken?	Voorkeur voor het gebruik van het lokaal	

Of gaat dat weer in het lokaal gebeuren?				
11.	Koffie	Komen er meerdere koffie punten, of is de personeelsruimte de centrale plek?	Meerdere koffiepunten (zoals in de keuken van de opvang) en op de eerste verdieping Een centraal koffiepunt	
12.	Directie en IB	Komen er aparte ruimten voor - Kamer directie - IB ruimte	Er komen ruimten voor directeur en IB Directiekamer beneden	C13c: Het gebouw beschikt over ruimte voor directie, administratie, intern begeleider en ICT-beheer (8m2 per fte)
FUNCTIONELE RUIMTEN				
13.	Opslag	Opslag: - Kort: (een week) - Middel (een maand) - Lang (jaar) - Berging facilitaire zaken - Berging buitenmateriaal: onderwijs en opvang	Vorraadkast opslag kort: beneden en boven , in de klas / bij de keuken Middellang: kastruimte beneden en boven Lang: waar er een plek is Berging voor opvang en onderwijs nodig (voorkeur voor schuren op het plein)	C14d: Gebouw heeft (verspreid door het gebouw), voldoende bergruimte, tenminste 1m2 per 4 leerlingen D14b. Op iedere bouwlaag is schoonmaakkast van 3 m2 met uitstortgootsteen en warmwatervoorziening aanwezig
14.	Nat en droog	Wat is de rol van een keuken in het IKC (of: bij het onderwijs en bij de opvang) - Keuken - Relatie met de pantry's - Toiletten (leerling, Miva en personeel) - Wasruimte - Kolfruite	De keuken bij de BSO is belangrijk voor de kinderen De keuken voor het personeel is op de eerste verdieping bij het koffiepunt In iedere pantry is een kleine keuken MIVA: beneden en boven (combinatie met personeelstoilet) Toiletten leerlingen tussen de lokalen Wasruimte is beneden bij de opvang Kolfruite in de spreekkamer (blinderen en af te sluiten)	Voor kinderen met hoge nood tijdens het buitenspelen, is het belangrijk dat de toiletten onderbouw in de buurt van de ingang zijn. C4h: Speelplaats heeft toegang tot minstens een toilet en een buitenkraan D14q: Toiletten (kinderen tot 6 jaar) grenzen direct aan onderwijsruimten en zijn voorzien van raam voor toezicht D14r. Toiletten (kinderen vanaf 6 jaar) zijn geclusterd D14f: MIVA toilet is tevens voorzien van douchemogelijkheid (ten behoeve van volwassenen en kleine kinderen)
15.	ICT	Er komen meer chromebooks (draagbare devices) in de school – wat is daar voor nodig ?	Er zijn afgesloten ruimten nodig, vanwege de verzekering, die in ieder geval in midden en bovenbouw goed bereikbaar zijn en afsluitbaar zijn, vanwege de verzekering.	
SPECIEKE THEMA'S				
16.	Ontmoeten	Wat is de visie op ontmoeting? Zijn er bijeenkomsten met grotere groepen? Vieringen? Is er behoefte aan een aula? Is er behoefte aan een tribunetrap? Wat zou dat voor gevolgen hebben voor de ruimte?	Voor het team (leraren en PMers) hebben wel behoefte aan een goede ontmoetingsruimte. Men heeft liever grotere lokalen dan een hal voor ontmoeting Met leerlingen kan ontmoeten op het plein Daarbij is goede techniek wel van belang (geluid / verwarming) Een tribunetrap is niet per se nodig	B5c. Trappen kunnen (indien onderdeel pve) ook functioneren als tribune (speel- theater- leesplek) C4a: Alle verdiepingen zijn eenvoudig bereikbaar voor rolstoelgebruikers (aanwezigheid lift) C11e: Een (multifunctionele) centrale ontmoetingsruimte is berekend op 0,5 m2 per persoon

17.	Passend onderwijs en inclusie ²	Welke visie is er op passend onderwijs / inclusie? Is er een zorgbreedte profiel? Wat zou dat voor gevolgen hebben voor de ruimte? Mogelijk: • RT ruimte in de buurt van het lokaal? • Een aparte ruimte voor de plusklas? • Overlegruimte voor gesprek met ouders • Time out / snoezel ruimte	De wens is om voldoende spreekkamers / vergaderruimten te hebben, naast de tussenruimten tussen de lokalen voor differentiatie Geen snoezel / timeout ruimte	C6e: Toegangsruimte(n) rondom entree, lift, miva, groepsruimten hebben voldoende manoeuvreerruimte voor Rolstoelgebruikers C6g. Niveauverschillen mogen geen belemmering opleveren voor rolstoelgebruikers/ slechtzienden C13b: Het gebouw beschikt minstens over één spreekkamer annex kleine vergaderruimte voor overleg leerlingen/ouders (bij voorkeur gesitueerd in nabijheid van bezoekersentree)
18.	Het jonge kind	Is er behoefte aan een speellokaal? • Hoe groot zou het moeten zijn? • Is het ook bedoeld voor andere functies (bijeenkomsten) Kan het geschakeld worden met de hal? (multifunctioneel)?	Het speellokaal moet groot genoeg zijn voor 40 leerlingen, met flexibele wanden en genoeg bergruimte; Het schakelen met de hal is belangrijk	C10a: Het gebouw heeft een speellokaal (84 m2) met bergruimte (6m2) en een vrije hoogte van minimaal 3,5 m1 C10b: Het speellokaal is (voor bijeenkomsten) te combineren met de aula/ centrale ontmoetingsruimte zie > C7
19.	Koken	Is er behoefte aan een keuken voor de school? • Een keuken alleen voor personeel • Een keuken waar je ook kunt koken met kinderen? • Wat zou een goede locatie (plek) zijn?	De keuken bij de BSO moet kunnen worden gebruikt om te koken met leerlingen Voor personeel is een keuken / koffiebar op de eerste verdieping belangrijk (dichtbij de personeelskamer)	C12a: Het gebouw beschikt over adequate overblijfruimte C12b. Het gebouw beschikt over (centraal) gelegen keukenvoorziening voor multifunctioneel gebruik (geen grootkeuken) C12c. Keukenvoorziening is voorzien van kookgelegenheid (afzuiging), vaatwasser, oven, koeling en opslagruimte
20.	Tekorten personeel	Zou je in de groepen ook rekening moeten houden met een mogelijk tekort aan personeel? Schuifwanden / deuren?	Neen ! Er wordt gekeken naar de mogelijkheden van uitwisseling personeel tussen Kober en SPOZ.	
21.	Duurzaamheid	Zijn er speciale wensen op het gebied van duurzaamheid? Wil je je daar als gebouw in onderscheiden?	Ja, waar het budget het toelaat; LICHT en LUCHT zijn heel belangrijk	
22.	Buiten	Welke rol / functie heeft de buitenruimte (meerdere functies mogelijk)? Zonering • Groen – groen vindt men aantrekkelijk – maar vraagt wel onderhoud • Wat zijn wensen? Welke opvatting hebben we over: fietsenstallen, parkeren, halen en brengen, bergruimte speelmateriaal?	Verschillende zones (sporten, chillen, opvang ed) Kiss & ride is belangrijk Berging op het terrein Parkeerplaatsen ouders en personeel	

² Inclusie is op dit moment nog een ongedefinieerd begrip. Door de ratificering (in 2016) van het VN-verdrag (2006), (10 jaar na verschijning) werd opnieuw uitgesproken dat leerlingen het recht hebben om onderwijs te volgen in een reguliere schoolomgeving en dat leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften zo min mogelijk (en alleen met 'dwingende redenen' die scholen moeten aantonen) gescheiden moeten worden. Op basis van de ratificatie is bij VWS het brede programma Onbeperkt meedoen! (2018) ontwikkeld om de implementatie van het verdrag te bevorderen. Dit zal ook een uitwerking in het onderwijs hebben.

5. Van ordening werkruimten naar vlekkenplan

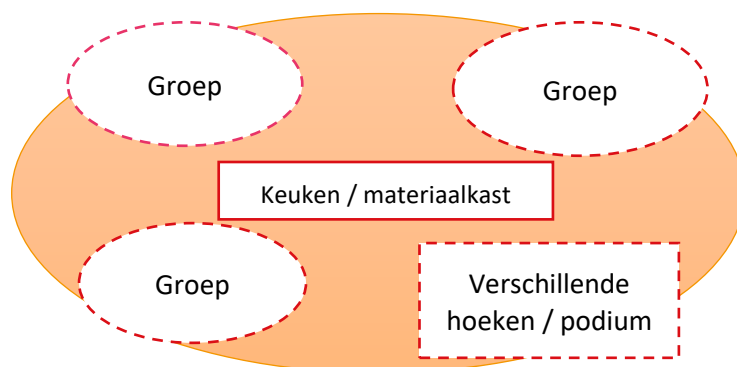
In dit hoofdstuk kijken we eerst naar de kenmerken van de werkruimten, daarna vertalen we dat naar een vlekkenplan.

5.1 Principes voor de ordening van de werkruimten (groepsruimten)

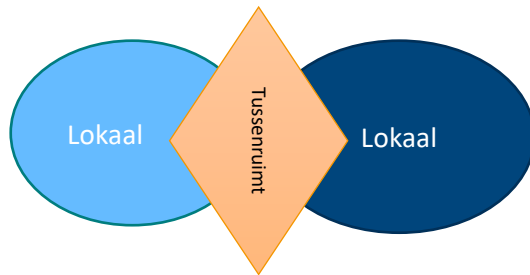
De kinderopvang en de onderbouw geven aan dat zij willen werken met speel/ leer pleinen. Dat betekent dat verschillende groepsruimten uitkomen op een gezamenlijk speel/leerplein. Het is wel belangrijk dat de kinderen een vaste (veilige) stamgroep ruimte hebben, maar voor spel en ontmoeting kunnen zij op het plein terecht.

Voor de BSO wordt meer gedacht aan een plein, waarop verschillende *halfopen* groepsruimten zijn. Die groepen zijn er voor verschillende leeftijden. De groepsruimten bieden toegang tot het plein waar ook een keuken is met kasten voor materiaal. In de ruimte zijn verschillende hoeken voor activiteiten (creatief, podium, make-up hoek, bouwhoek, muziek, chillhoek, ...).

Voor de midden en bovenbouw wordt gedacht aan duo lokalen die verbonden zijn met een tussenruimte. De tussenruimte wordt gebruikt voor niveauwerk, differentiatie, zelfstandig werken, opslag en RTgesprekken, etc. Tegelijkertijd betekent dit dat er op de gang minder uitloopmogelijkheden zijn.

Vanuit het kwaliteitskader (2016)³ zijn er verschillende kwaliteitscriteria waar rekening mee gehouden moet worden:

- B3f: Groeps- instructieruimten hebben directe zichtrelatie met voorruimte van toiletten en werkruimte(n) voor leerlingen
- C6h. Netto breedte van verkeersruimte voor loopverkeer, exclusief garderobe/ werkplekken, is tenminste 1.80 m
- C8a. Gebouw vormt de (fysieke) vertaalslag van een visie op leren en ontmoeten
- C8b. Ruimten voor onderwijsactiviteiten zijn afgestemd op minimaal 2m² per leerling en 4m² voor de leerkracht
- C8c. Gebouw voorziet in divers ruimteaanbod voor verschillende werkvormen/ groepsgroottes > zie ook D11
- C8d. Het gebouw moet zowel klassikaal als niet klassikaal onderwijs in zich op kunnen nemen
- C8e. Ruimten waar klassikale instructie wordt gegeven biedt ruimte voor ten minste 25 leerlingen
- C8f. Gebouw biedt naast ruimte voor instructie, ruimte voor samenwerking, zelfstandig werken, overleg en ontmoeting

5.2 Vlekkenplan

Een vlekkenplan geeft globaal de plaatsing van de ruimte in het gebouw weer (de verdieping) en de relatie met andere ruimten (wat is dichtbij / verder weg)? Het is ook een goede check of alle voorzieningen er in zitten.

³ Ruimte OK (2016). Kwaliteitskader huisvesting, Het kind centraal – actualisering november 2016, uitgegeven door: verschillende partijen, waaronder POraad, VNG

Ruimte OK (2019). Huisvesting vanuit kindperspectief, kwaliteitscriteria voor voorzieningen in de kinderopvang uitgegeven door: verschillende partijen, waaronder POraad, VNG, en Waarborgfonds kinderopvang

Het atelier / bibliotheek is een ruimte van onderwijs, maar wordt gehuurd door de BSO

Hoewel de projectgroep denkt dat de activiteiten van opvang en onderwijs in elkaar overlopen (in het IKC), ligt een compartimentering van het gebouw wel voor de hand. Zeker ook als naar de veiligheidseisen (brandveiligheid) wordt gekeken.

Denkend vanuit het integraal gebruik van de ruimten, zijn voor opvang en onderwijs nu al twee voorstellen gedaan die aandacht vragen in het beheer.

- In de hoek van de kinderopvang / BSO komt een lokaal dat oorspronkelijk hoort bij de vierkante meters onderwijs. Dit lokaal wordt door beide partijen in goed overleg gebruikt. Het is een atelier / bibliotheek (onderbouw / opvang), maar na schooltijd ook een ruimte voor BSO).
- In het midden van het gebouw is een ingang waar de unitmanager opvang en de directeur onderwijs een kantoor hebben. Zij hebben aangegeven dat ze dicht bij elkaar willen zitten. Kantoorruimte en overleg ruimte zijn ruimten van de kinderopvang.

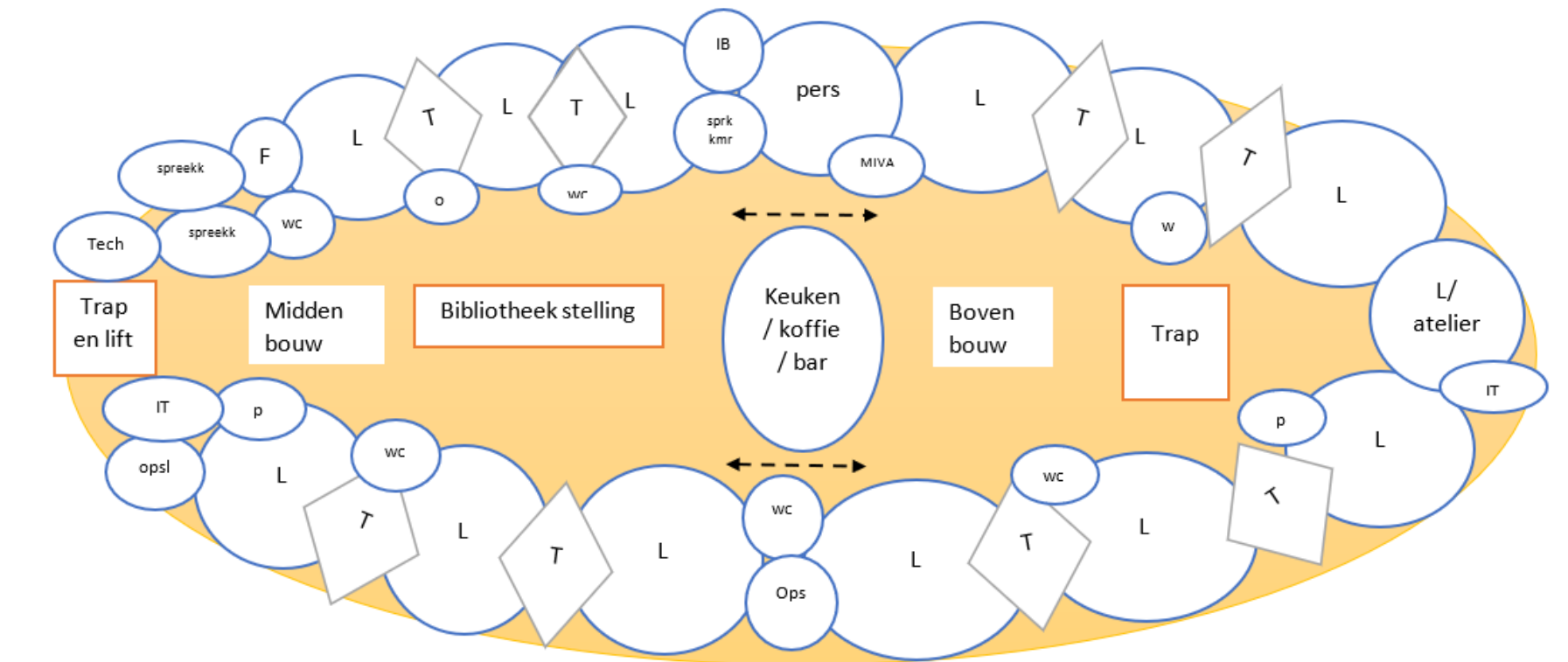
Deze ruimten hebben we met een kleur aangegeven.

Voor de compartimentering van de begane grond betekent dat een afscheiding met deuren tussen opvang en onderwijs:

Daarnaast zou de trap die de begane grond met de eerste verdieping verbindt ook afsluitbaar moeten zijn.

Op de eerste verdieping is plek voor de middenbouw en de bovenbouw. Er is een 'natuurlijke' afscheiding tussen de midden- en bovenbouw door een keuken / bar. Deze keuken met koffiepoint is er ook om de nabij liggende personeelskamer te voorzien. De directeur heeft een kamer op de begane grond, de IBer op de eerste verdieping.

L: lokaal
T: tussenruimte
D: directeur
IB: Intern begeleider
F: facilitair
Ops: opslag
IT: IT opslag ruimten

Alle uitloopruijnte heeft een plek tussen de lokalen, in de tussenruimten. Door de weergave van dit vlekkenplan kan de indruk ontstaan dat er ook centrale ruimten (pleinen) tussen de lokalen ontstaan, maar de school heeft gekozen voor de groepsnabije uitloopruijnten in de tussenruimten. De afscheiding tussen de lokalen en de tussenruimten is transparant: halfhoge wanden, met schuifdeuren en glas, omdat er behoefte aan overzicht is.

6. Vormgeving

De werkgroep heeft ook beelden verzameld over de gewenste uitstraling van het gebouw en het interieur.

Er zijn moodboards gemaakt voor

- het gebouw als geheel
- het interieur
- de buitenruimten

Het gebouw als geheel

Voor het gebouw als geheel geldt:

- er is een voorkeur voor lichtere kleuren
- Natuurlijk licht in het gebouw
- Goede zonwering
- Per bouw de lokalen bij elkaar
- Materiaal: baksteen, glas en hout
- Op het dak: groen (duurzaamheid; sedum dak, zonnepanelen)
- De beelden die de werkgroep heeft uitgekozen hebben een moderne uitstraling (dus geen traditionalisme, postmodernisme)
- Meerdere ingangen voor de kinderen, duidelijke hoofdingang; een receptie
- Multifunctioneel en flexibel

Referentiebeelden:

Basisschool met sedumdak

Lichte kleuren

Het interieur

De kleuren zijn belangrijk. Kober heeft een natuurlijk kleurenpalet: pastelkleuren met zeegroen, duinzand licht oker, luchtblauw.

In de binnenruimte moet goed nagedacht worden over de opbergruimten, die voor een belangrijk deel ook verwerkt worden in de wanden. Het meubilair is zodanig gekozen dat het meerdere functies kan hebben.

Referentiebeelden

Kleuren: zand, blauw, licht groen

De buitenruimten

Voor de buitenruimte denkt men aan veel groen: ruimte om te klimmen en te klauteren, met uitdaging. Er is wat te ontdekken. Men denkt aan een klimwand, maar ook een trapveld: er zijn dus verschillende zones voor activiteiten. Dat betekent ook natuurlijke materialen. Er zijn verschillende ruimten voor de verschillende leeftijdsgroepen (naast de wettelijke voorschriften).

Referentiebeelden

Natuurlijke materialen / groen

Verbinding binnen- buiten

7. Programma van eisen

In het programma van eisen maken we een vertaling van de ruimtelijke wensen naar de gegunde vierkante meters.

In het IHP van Zundert⁴ is aangegeven dat voor IKC Zundert (na fusie) 2725 m2 Bruto vloeroppervlak beschikbaar is. De kinderopvang wil 800 m2 realiseren. Voor het onderwijs gaat het om 18 lokalen.

In het gebouw zullen ongeveer de volgende volwassenen verblijven

kinderopvang	20-30 personen
Onderwijs	28 personen

KINDEROPVANG		
	Netto	BVO
ingang / buggy	10	
babygroep 16 kinderen	56	
slaapruimte 12 bedden	10	
peutergroep KDV, 16 kinderen	56	
slaapruimte, 12 bedden	10	
Kinderdagverblijfgroep verticaal, 16 kinderen	56	
slaapruimte, 12 bedden	10	
pantry en opslag in iedere babygroep (2x3 en 1 x 4 = 10)	10	
verschoningsruimten (2 x10)	20	
speelleerplein jongere kinderen	40	
Groep Peuter / mini BSO	56	
Groep peuter / mini BSO	56	
BSO voor kinderen 6-7 jaar (half open)	56	
speel leerplein BSO	40	
Kindertoiletten: 2 aparte toiletten (4 met 2,5 per stuk)	10	
ruimte voor wasmachine en droger	5	
opbergruimten / voorraad	4	
kantoor / spreekkamer / team / administratie	12	
overleg / gesprekskamer (te gebruiken als kolfruimte (afsluitbaar / blindeerbaar)	8	
Toilet voor personeel / MIVA	5	
Uitgebreide pantry op BSO plein	5	
grotere (centrale) keuken voor jongere kinderen plein	12	
Facilitaire ruimte (met stortbak)	3	
Uitgang met WC voor buiten spelende kinderen	10	
Trap	16	
technische ruimte	15	
Buitenopslag voor speel materiaal (buiten het gebouw)	12	
Totaal kinderopvang	593	801
		800

⁴ Gemeente Zundert (2020). Integraal huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen gemeente Zundert, 2020-2023 en een doorkijk naar 2024-2027, Zundert

ONDERWIJS		
	Netto M2	BVO
BEGANE GROND		
Entree	18	
conciërge en administratie, inclusief afgescheiden kopieerruimte	15	
ontvangstruimte	45	
Onderbouw groepen 1 en 2 en 3 - 6 lokalen (60m2)	360	
speelleerplein	50	
Opslag langere tijd	10	
Opslag buitenmateriaal Buiten gebouw	12	
speellokaal	84	
berging speellokaal	6	
Kleine teamkamer	18	
Overlegruimte (klein)	8	
Pantry /keuken	5	
directeurkamer (bureau en overlegtafel)	12	
atelier / bibliotheek / BSO (aan de kant van de kinderopvang)	70	
Facilitaire ruimte (met stortbak)	3	
Ruimte voor ICT	8	
meterruimte / verwarming (tech)	10	
installatieruimte (inst)	15	
Toiletten leerlingen (3 blokken van 3 toiletten - 2,5m2 per stuk)	22,5	
volwassenentoilet	3	
Trap	16	
Liftschacht kelder en BG (ieder 6 m2)	12	
Totaal begane grond	802,5	1083
EERSTE VERDIEPING		
Middenbouw - 6 groepen van 60m2	360	
tussenruimten middenbouw - 4 x 20 m2	80	
Bovenbouw - 6 groepen van 60m2	360	
Tussenruimte bovenbouw - 4 x 20m2	80	
gesprekruimten 2 x 8	16	
personeelsruimte 40 / 2m2 per persoon	80	
Keuken / koffie / bar (centraal in de hal)	30	
atelier voor niveauwerk - meer en hoogbegaafden / creatief	50	
Ruimte voor bibliotheek in de hal	23	
Pantry 2 x 3 m2	6	
multifunctionele spreekkamer 8m2	8	
Kamer intern begeleider (bureau en overlegtafel)	12	
Berging ICT materiaal 2 x 8m2	16	
Technische ruimte	15	
Opslagruimte middellange en langere termijn 2 x10	20	
Facilitaire ruimte (met stortbak)	3	
Toilet voor personeel / MIVA	5	
Toiletten leerlingen (6 blokken x 3 toiletten x 2,5m2)	45	

Lift	6	
Twee trappen		
Totaal eerste verdieping	1215	1640
TOTAAL BINNENRUIMTE	2017,5	2724
	Norm = 2018	Norm=2725

Rond het gebouw

- Speelruimte
- Buitenopslag
- Parkeren fietsen: personeel en kinderen
- Parkeren auto's: personeel
- kiss en ride strook

BUITENRUIMTE		Kwaliteitscriteria
Speelplein	600	(0.8 m2 per leerling tot maximaal 600m2) Buitenruimte bij voorkeur gesitueerd op het zuidwesten
Speelplein onderbouw Voor de jongere kinderen van de kinderopvang is een afgehekte buitenruimte nodig	200	
Speelplein bovenbouw	400	
Fietsenstalling	215m2	1m2 per leerling (50% van 430 kinderen)
Fietsenstalling personeel	37,5 m2	1m2 per fiets, bij 50 personen (*75%, inschatting verhouding)
Parkeren personeel	30	één plek per lokaal en 0,5 per NOP, Bij 50 personeelsleden
Kiss and ride strook		

Colofon

Titel	Programma van wensen en eisen IKC Zundert
Auteur	Frank Studulski
Versie	
Datum	2-11-2021
Project	Programma van wensen en eisen IKC Zundert ([Projectnummer])

Sardes
Postbus 2357
3500 GJ Utrecht (NL)
T+31(0)30 23 26 200
www.sardes.nl

© Sardes 2021

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Sardes

Postbus 2357

3500 GJ Utrecht

Lange Viestraat 371

3511 BK Utrecht

☎ (030) 232 62 00

@ secretariaat@sardes.nl

🌐 www.sardes.nl

🐦 @SardesUtrecht

📘 facebook.com/sardesBV

